לחד מבני פלניא אמר רבא אפי' למאן דאמר לא מבטלינן קלא בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושי וקידושי קטן הוו ההיא דנפק עלה קלא דאיקדשה לקטן הנראה כגדול א"ל רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא ואמרו עדיין לא הגיע לפלגות ראובן שנאמר [ו]לפלגות ראובן גדולים חקרי לב: ובלבד שלא תהא שם אמתלא: אמר רבה בר רב הונא אמתלא שאמרו אפי' מכאן ועד עשרה ימים רב זביד אמר במקום אמתלא [א]חוששין לאמתלא איתיביה רב פפא לרב זביד ובלבד שלא תהא שם אמתלא א"ל במקום אמתלא קאמר א"ל רב כהנא לרב פפא ואת לא תסברא [א]והתנן [ב]נתקדשה ואח"כ בא בעלה מותרת לחזור לאו משום דאמרי' על תנאי קדיש שאני התם דאתי בעל וקא מערער אי הכי נישאת נמי נישאת דעבדה איסורא קנסוה רבנן נתקדשה דלא עבדה איסורא לא קנסוה רבנן אמר רב אשי [ג]כל קלא דלא איתחזק בבי דינא לאו קלא הוא [ב]וא"ר אשי [ד]כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה הא דבתר אירוסין חיישינן ליה רב חביבא אמר אפילו דבתר אירוסין נמי לא חיישינן ליה [ה]והלכתא לא חיישינן ליה אמר רב ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה קידושי תורה מהו שלח להו תצא והעמידו הדבר על בוריו והודיעוני [ג]מאי (והעמידו הדבר על בוריו) אילימא דאי מגליא מילתא דקידושי דקמא לאו קידושי מעליא נינהו מבטלינן קלא [ד]והא נהרדעא אתרי' דשמואל הוא ולא מבטלי קלא אלא [ו]דאי מיגליא מילתא דקידושי קמא קידושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני ופליגא דרב הונא דאמר רב הונא [ז]אשת איש שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר מקודשת מדרב המנונא [ה]דאמר רב המנונא [ח]האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה ואידך [ט]כי אתמר דרב המנונא בפניו שלא בפניו מעיזה ומעיזה לא מצאו דבר על בוריו מהו א"ר הונא [י]מגרש ראשון ונושא שני [כ]אבל מגרש שני ונושא ראשון לא מאי טעמא אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין רב [ו]ישישנא בריה דרב אידי אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עייני רבנן בקידושי וקידושי טעות הוה יצא עליה קול מזה ומזה מהו אמר רב פפא אף זו מגרש ראשון ונושא שני אמימר אמר מותרת לשניהם

והלכתא

לחד מבני פלניא. ולא היו אומרים לאיזה מהם: **לקטן.** בשנים שנראה גופו כגדול והיו מכירין בו: **עדיין לא הגיע לפלגות ראובן.** כלומר אין חכמה [ז](לקטן בשנים וחקרי לב) כדכתיב גדולים הוא דאית להו חקרי לב וזה אע"פ שגופו ארוך ניכר הוא לבריות במעשיו שהוא קטן בשנים וכשתינשא לאחר מימר אמרי עיינו רבנן בקדושיה וקטן בשנים הוא: **במקום אמתלא חוששין לאמתלא.** אפי' אין אמתלא אלא מקום ופתח יש לדבר שנוכל ללמוד שם אמתלא חוששין שמא אמתלא פלונית יש לדבר והקול בטל: **ובלבד שלא תהא שם אמתלא.** אלמא אמתלא גדולה בעינן: הכי גרסינן **א"ל במקום אמתלא קא אמר.** ואמתני' קאי האי מילתא: **א"ל רב כהנא לרב פפא ואת לא תסברא.** דאם יש פתח למצוא אמתלא דסמכינן ומנסבינן לה והתנן אשה שהלך בעלה למדינת הים ובא עד אחד ואמר לה מת בעליך ונתקדשה מותרת לחזור לראשון ואילו גבי ניסת קתני התם תצא מזה ומזה ואע"ג דאנוסה היא שהרי ב"ד הורוה לינשא משום קנסא דלא לימרו גירש ראשון ונשא שני ועכשיו היא חוזרת לו משניסת אבל גבי נתקדשה לא חיישינן להכי מאי טעמא חוזרת לראשון ולא צריכה גט משני הרי אין לך יצא שמה בעיר מקודשת גדולה מזו דודאי ידעו כולם שנתקדשה: **לאו משום.** דיש כאן מקום אמתלא לסמוך עליו דכי מהדרי לה לגברא אמרי ודאי יש פתח לדבר שעל תנאי קידשה שני שאם יבא בעלה שגירשה ממדינת הים שיהיו קידושיו בטלין שהיה בעלה מביא לה אלא לכך גירשה שלא היה יכול לבא אלמא אע"ג דלא יצא אמתלא זה מעולם סמכינן עליה: **שאני.** הכא דאתי בעל וקאי ומימר אמרי מעולם לא גירשה בעלה אלא היתה סבורה שמת ונתקדשה ואינן קדושין: **אי הכי.** דלא מסקי אדעתייהו לומר גירש ראשון ונשא שני ונמצאת אשת איש יוצאה בלא גט: **ניסת נמי.** אמאי תנן התם צריכה גט משני ולא תחזור לראשון הא אתא בעלה וקאי ולאו נישואין הוו אלא משום דאתי למימר גירשה זה ונשא זה כדאמרי' ביבמות ובנישואין אין פתח מקום אמתלא לומר על תנאי נשאה: **קנסוה רבנן.** דהאי דשריוה בהעדאת עד אחד משום עיגונא אקילו בה והיא גופה תידוק במילתא ע"י עוברים ושבים ותנסיב והיכא דלא דייקא שפיר קנסוה כדאמרינן התם מתוך חומר שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה בתחילתה: **דלא איתחזק בבי דינא.** שלא בדקו ב"ד אחריו שלא תהא שמיעת קול הברה: **לא חיישינן ליה.** אלא א"כ ידעו ב"ד העיר שכך יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שיחושו לקול זה: **דבתר נישואין.** ניסת היום ואח"כ יצא קול שהיום היא נתקדשה לאחר קודם נישואין לא חיישינן ליה לאוסרה על בעלה ולא להצריכה גט מבעל הקול שאם אתה מצריכה גט נמצאת אוסרה על זה דמחזקת לקלא ונמצא זה בועל אשת איש וקיימא לן כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל: **דבתר אירוסין.** חיישינן ומגרש ראשון ונושא שני: **לא חיישינן ליה.** ואינה צריכה הימנו גט שלא תתגנה על זה: **קידושי תורה.** בעדים: **והעמידו דבר על בוריו.** הוו בודקין אחר הקול להעמיד דבר על אמיתתו אם אמת הוא או שקר: **והודיעוני.** עיקרו של דבר: **מאי היא.** למה הוקקם להעמיד דבר על בוריו: **ובנהרדעא לא מבטלי קלא.** כדאמרינן לעיל: **מקודשת.** וצריכה גט משני: **ואידך.** שמואל דאמר העמידו דבר על בוריו למימרא דלא בעיא גט משני: **כי אתמר דרב המנונא בפניו.** דבעל דאמרה ליה בפניו גירשתני אבל קבלת קידושין דרב הונא לאו בפניו הוא ולא דמיא לדרב המנונא וליתא לדרב הונא: **ונושא שני.** אם ירצה: **אתי למימר קא מחזיר גרושתו מן האירוסין.** דאמרי ע"י שגירשה ראשון תחילה קידשה שני ועכשיו חוזר ומחזירה: **עיינו ביה רבנן.** בקידושי שני ולאו קידושי נינהו מפני שהיתה מקודשת לראשון ולא יאמרו שגירשה תחלה שהכל לא ידעו בגט שהצרכנוה משני: **יצא עליה קול מזה.** ואח"כ מזה שלא קידשה שני בפנינו קידושי תורה אלא קול יצא שקידש אחר הראשון: **אף בזו מגרש ראשון.** ולא יגרש שני וישא ראשון ואע"ג דקלא בעלמא הוו נמי הנך קידושי שני חיישינן דלא לימרו גירש ראשון תחילה וקידשה שני ועכשיו חוזרת לראשון גרושה שנתארסה:

מותרת

והלכתא לא חיישינן. ומעשה בא לפני ר"ת באשה אחת שיצא עליה קול אחר נישואיה שנתקדשה לאחר והיה אותו האיש שיצא עליו קול בחופתה שנישאת לשני ואר"ת שאין צריכה גט מן הראשון ומותרת לשני חדא דקלא דבתר נישואין לא חיישינן ועוד דכיון שנתקדשה לזה בפניו שריא חזקה אין אשה מעיזה פניה בפניו וכדרב המנונא קיימא לן מדפריך מיני' הש"ס בכל דוכתי ובפ' שני דכתובות (דף כב:) קאמר נימא דרב המנונא תנאי היא לא דכ"ע אית להו דרב המנונא ואע"ג דבסוף נדרים (דף צא.) דחי רבה ראיית רב המנונא דמייתי מינה מ"מ כן הלכה ורבה נמי אפשר דלפי האמת סובר כרב המנונא:

ובנהרדעא לא מבטלי קלא. אע"ג דהני בי רב דשלחו לשמואל הם תלמידי דרב ונסורא מבטלי קלא מ"מ לא הוה מורה להו דלא כנפשיה:

ואידך כי אתמר דרב המנונא ה"מ בפניו. וא"ת וכי לרב הונא הוי דרב המנונא אפי' שלא בפניו הא תנן בהדיא בפ"ב דכתובות (דף כב.) דאם יש עדים שהיתה אשת איש אינה נאמנת לומר גרושה אני וי"ל דודאי רב המנונא לא איירי אלא בפניו אבל להחמיר להצריכה גט משני סבר רב המנונא דנאמנת אפילו שלא בפניו והא דאמר בפרק שני דכתובות (דף כב:) מר סבר שלא בפניו נמי אינה מעיזה היינו דנאמנת עם מיגו שהיה לה: **אמר** רב הונא מגרש ראשון ונושא שני. אבל במצאו דבר על בוריו פשיטא לרב הונא דלא יגרש שני וישא ראשון וכיון דודאי קדשה ראשון ומקודשת נמי לשני לרב הונא כיון שפשטה ידה וקיבלה א"כ חיישינן שגירשה ראשון ואם יגרש שני וישא ראשון הוה ליה מחזיר גרושתו מן האירוסין אבל בלא העמידו על בוריו דאין כי אם קול לקידושי ראשון הוה אמינא דמותר לשני לגרש ולישא ראשון קמ"ל דאפילו הכי לא יגרש שני כו':

אף בזה מגרש כו'. אליבא דרב הונא קאמר וכן אמימר דפסיק הלכתא דמותרת לשניהם לרב הונא קאמר ואומר ה"ר אלחנן דמשמע דהלכה כרב הונא:

והלכתא

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה כד]:

צד ב מיי' פ"י מהל' גירושין הל' ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' יז סעיף נח:

צה ג מיי' שם ופ"ט מהל' אישות הל' כב סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' ה וסי' מו סעיף א:

צו ד ה מיי' פ"י מהל' גירושין הל' כ סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף ג וסי' מו סעי' ח:

צז ו מיי' פ"ט מהל' אישות הל' כו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מו סעי' ה:

צח ז מיי' פי"ד שם הל' יג סמג שם טוש"ע אה"ע סי' יז סעיף ג:

צט ח ט מיי' שם ופי"ב מהל' גירושין הל' ד סמג שם טוש"ע שם:

ק י מיי' פ"ט מהלכות אישות הל' כו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מו סעי' ה:

קא כ מיי' וסמג שם טוש"ע שם וסי' מז סעיף ד:

תוספות רי"ד

דבר ברור עדות מעליא היא אלא פלוני מהיכן שמע מפלוני ופלוני והלכו להן למדינת הים: אמר רבא יצא לה שם מזנה בעיר אין חוששין לה. פי' שונהה עם פסולי כהונה. כגון עובד כוכבי' ועבד ונתין וממזר אין חוששין לה לאוסרה לכהן משום זונה דלא חיישינן לקלא עד שיראו דברים הניכרים כדעולא: ת"ר בעולה אין חוששין לה. פי' וכשרה לכהן גדול. נשואה אין חוששין לה חלוצה אין חוששין לה ארוסה אין חוששין לה בעיר אחרת אין חוששין לה שלא לפלוני אין חוששין לה ממזרת אין חוששין לה שפחה אין חוששין לה הקדיש פלוני נכסיו אין חוששין להן. פי' נשואה או ארוסה זה כמה ימים אין חוששין לה דקלא דמתניתין היינו שאומרי' היום נתקדשה פלונית. בעיר אחרת שאמרו פלונית נתקדשה היום בעיר פלונית. שלא לפלוני שאמרו נתקדשה סתם אבל לא אמרו למי נתקדשה אין חוששין לקול זה: ההיא דנפק עלה קלא דאיתקדשה לבר כי רב אתייה רב חמא לאבוה א"ל אימא לי אי די גופא דעובדא היכי הוה. א"ל על תנאי קדיש דלא ליזיל לבי חוזאי ואזל. א"ל כיון דבעידנא דהוה קלא לא הואי אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא: ובלבד שלא תהא שם אמתלא. אמר רבה בר אבוה אמתלא שאמרו אפילו מכאן ועד עשרה ימים. פי' אמתלא שאמרו במשנתינו ששובר את הקול אפילו לא יצא עם הקול אלא אפי' לאחר זמן יצא הויא אמתלא. ואמר רב אשי כל קלא דלא איתחזק בבי דינא לאו קלא הוא. פי' שלא חזרו ב"ד אחריו שלא תהא שמיעת

מסורת הש"ס

א) יבמות לג., ב) לעיל פח. וש"נ, ג) ס"א מאי היא אילימא, ד) [לעיל פח.], ה) יבמות קטז. כתובות כב: נדרים לא. לעיל סד:, ו) [בר"ף ורא"ש איתא רב שישא], ז) [צ"ל וחקרי לב לקטן בשנים].

תורה אור השלם

ו. לָמָּה יָשַׁבְתָּ בֵּין הַמִּשְׁפְּתַיִם לִשְׁמֹעַ שְׁרִקוֹת עֲדָרִים לִפְלַגּוֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים חִקְרֵי לֵב: שופטים ה טז

מוסף רש"י

כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה. אע"פ ששנינו דחיישינן לקלא, דתנן יצא שמה בעיר מקודשת לפלוני, מקודשת ואסורה לינשא לאחר עד שיתן לה אותו פלוני גט, הני מילי כשיצא הקול קודם שמנשאת לאחר, אבל יצא לאחר נשואין לא חיישינן ליה (לעיל פא.).

תוספות רי"ד (המשך)

קול הברה לא חיישינן ליה אלא אם כן ידעו ב"ד העיר שכך יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שיחושו לקול זה: ואמר רב אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן לה הא דקמי נישואין חיישינן לה רב חביבא אמר אפילו דבתר אירוסין לא חיישינן לה. והלכתא לא חיישינן לה: אמר רב ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא שני וקידשה קידושי תורה מהו פי' קידושין בעדים. שלח להו תצא והעמידו דבר על בוריו והודיעוני. מאי והעמידו דבר על בוריו. דאי מיגליא מילתא דקידושי ראשון קידושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני פי' אע"פ שקידשה השני קידושין גמורים בעדים אי מיגליא מילתא דקידושי דקמא הוו קידושין והקול היה אמיתי תצא מן השני בלא גט. ופליגי דרב הונא דאמר רב הונא אשת איש שפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר מקודשת כדרב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. ואידך כי איתמר דרב המנונא בפניו אבל שלא בפניו מעיזה והלכתא כרב המנונא ואין הלכה כרב הונא: לא מצאו דבר על בוריו מהו. אמר רב הונא מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא מ"ט אתו למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין. רב שישנא בריה דרבא אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי דראשון דקידושי טעות הוו. יצא עליה קול מזה ומזה מהו. פי' שאין עדים לא לראשון ולא לשני אלא שגם לשני יצא קול עליו אמר רב פפא אף זה מגרש ראשון ונושא שני מדקאמר רב פפא אף זו ש"מ בקמייתא כרב הונא ס"ל וליתא לדרב שישנא.